

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १

संख्या : ६

मिति : २०७८/०३/३१

भाग -१

भोटखोला गाउँपालिका, सङ्खुवासभा
“भोटखोला गाउँ स्थानीय वातावरण संरक्षण तथा पर्यापर्यटन सम्बन्धी ऐन, २०७८”

प्रस्तावना : जैविक विविधता, पर्यावरण, जलाधार, जीवजन्तु, वनस्पति जस्ता प्राकृतिक श्रोत र साधनयुक्त मौलिक सांस्कृतिक मूल्य, मान्यता रहेको यस भोटखोला गाउँपालिका क्षेत्रको वातावरण र भू-स्थितीको संरक्षण एवं पर्यापर्यटन विकासका वृहत्तर सम्भावनाहरूलाई मुर्तरूप दिन, यस क्षेत्रका सामाजिक तथा सांस्कृतिक मूल्य र मान्यतालाई सुरक्षित राख्ने लक्ष्य पुरा गर्ने उद्देश्य राखी पूर्वाधार विकासमा अत्याधुनिक उपकरणहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित री यस क्षेत्रको समग्र आर्थिक स्तरोन्नतीमा टेवा पुऱ्याउनलाई जैविक विविधता, पर्यावरण, जलाधार, जीवजन्तु, वनस्पति जस्ता प्राकृतिक श्रोत र साधनको संरक्षण गर्न, र परापूर्वकालदेखि बसोबास गर्ने समुदायका रिति रीति, रहन सहन, प्रथा, परम्परा तथा संस्कृतिको जगेना गदै आएको अति सिमान्तकृत स्थानीय आदिवासी नजाती समुदाय तथा तिनका मौलिक सांस्कृतिक पक्षहरूका प्रवर्द्धनका लागि समेत आवश्यक कार्य संचालन, व्यवस्थापन तथा नियमन गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा ५७ का उपधारा ४ तथा स्थानीय सरकार चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यस भोटखोला गाउँपालिकाको गाउँ सभाले यो ऐन गाड लागु गरेकोछ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो ऐनको नाम “भोटखोला गाउँ स्थानीय वातावरण संरक्षण तथा पर्यापर्यटन सम्बन्धी ऐन, २०७८” रहेका छ ।

(२) यो ऐन भोटखोला गाउँपालिका भर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२.परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा :

(क) “गाउँपालिका” भन्नाले भोटखोला गाउँपालिका सम्भन्नु पर्दछ ।

(ख) “कार्यपालिका” भन्नाले भोटखोला गाउँकार्यपालिका सम्भन्नु पर्दछ ।

(ग) “अध्यक्ष” भन्नाले गाउँपालिकाका अध्यक्ष सम्भन्नु पर्दछ ।

(घ) “उपाध्यक्ष” भन्नाले गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष सम्भन्नु पर्दछ ।

(ङ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्भन्नु पर्दछ ।

(च) “बडा कार्यालय” भन्नाले गाउँपालिकाको बडा कार्यालय सम्भन्नु पर्दछ ।

(छ) “सभा” भन्नाले गाउँपालिकाको गाउँ सभालाई सम्भन्नु पर्दछ ।

स्थानीय राजपत्र भोटखोला गाउँपालिका

१ : १

संख्या : ६

मिति : २०७८/०३/३१

- (ज) "ऐन" भन्नाले "भोटखोला गाउँ स्थानीय वातावरण संरक्षण तथा पर्यावरण संरक्षण ऐन, २०७८" सम्झनु पर्दछ ।
- (झ) "व्यवस्थापन तथा संचालन समिति" भन्नाले यस ऐनको दफा ६ बमोजिम गठन भएको व्यवस्थापन तथा संचालन समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (ञ) "सांस्कृतिक तथा पर्यावरणकीय क्षेत्र" भन्नाले यस ऐनको दफा ५ बमोजिम घोषणा भएको सांस्कृतिक तथा पर्यावरणकीय क्षेत्र सम्झनु पर्दछ ।
- (ट) "पर्यावरण" भन्नाले पर्यावरणीय उद्देश्यले प्रकृतिको मनोरञ्जन लिन वा प्रकृति र जैविक विविधता संरक्षणका निमित्त वातावरणीय खोज अनुसन्धानका लागि आउने स्वदेशी, विदेशी तथा गैह्र आवासीय नेपाली नागरिकलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ठ) "कोष" भन्नाले दफा ८ बमोजिमको कोष सम्झनु पर्दछ ।
- (ड) "जैविक विविधता" भन्नाले परिस्थितिकीय (इकोसिस्टम) प्रणालीका विविधता, प्रजातीय विविधता (स्पेसिस डाईभर्सिटी) तथा वंशाणु विविधता (जेनेटिक डाईभर्सिटी) सम्झनु पर्दछ ।
- (ढ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम वा कार्यविधिमा तोकिएका वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्दछ ।
- (ण) "प्रदूषण" भन्नाले फोहर मैला रसायन, ताप ध्वनी, विद्युतीय, चुम्बकीय तरंग वा रेडियोधर्मी विकिरणका कारण वातावरणमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले परिवर्तन गरी वातावरणमा उल्लेखनीय ह्रास ल्याउने, क्षति पुऱ्याउने वा वातावरणका लाभदायी वा उपयोगी प्रयोजनमा हानि पुऱ्याउने कार्य भएको सम्झनु पर्दछ ।
- (त) "फोहरमैला" भन्नाले वातावरणमा ह्रास आउने गरी निष्कासन गरिएका तरल, ठोस, ग्यास, लेदा, धुवाँ, धुलो, विकिरणयुक्त पदार्थ वा त्यस्ता प्रकारका अन्य वस्तु सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद २

वातावरण र जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

वातावरण र जैविक विविधताका संरक्षण तथा सरसफाई गर्ने : (१) गाउँपालिकाले पर्यावरण र जैविक विविधता संरक्षण तथा सरसफाईका निमित्त निम्न बमोजिम कार्यहरू गर्नेछ :-

- जैविक वातावरणमा परिस्थितिकीय प्रणाली, प्रजाति विविधता तथा वंशाणुगत विविधता बीच सन्तुलन कायम राख्न जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने ।
- पूर्वाधार विकासमा रहेका अत्याधुनिक उपकरणका उपयोगलाई निरुत्साहित गर्दै यस क्षेत्रमा रहेका विभिन्न प्राणी, वनस्पति तथा सुक्ष्म जीवाणुहरूका अजैविक वातावरणसँगका अन्तर सम्बन्धलाई मजबुत बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने ।
- विभिन्न खाले प्रदूषणहरूको नियन्त्रण गर्नका लागि वृक्षारोपण, जलाधार संरक्षण, वन्यजन्तु वासस्थान संरक्षण गरी गाउँपालिका क्षेत्रलाई न्यून कार्बनमुखी, प्राङ्गारिक, वातावरण मैत्री एवं हरित क्षेत्रका रूपमा विकास गरी सबै प्रकारका जिव जन्तु बाच्न सक्ने वातावरण कायम गर्ने ।

स्थानीय राजपत्र भोटखोला गाउँपालिका

ड : १

संख्या : ६

मिति : २०७८/०३/३१

- (घ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लोपोन्मुख वनस्पति, जडीबुटी, वन्यजन्तु आदिको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिनका लागि जैविक विविधताको बचाव र परापूर्वकाल देखी रहेको अपार जलस्रोतको सुरक्षा र संरक्षण, जलाधार क्षेत्र, भरना, जडिबुटि जन्त्य स्थल र सदाबहार रहेका वनजङ्गलमा विनास हुन नदिने गरी सोको संरक्षण,सम्बर्द्धन गराई उचित सदुपयोग गरी स्थानीय बासिन्दाको रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्न र आय आर्जनमा वृद्धि गरी जुनसुकै वर्ग समुदायको जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याई पारिस्थितिकीय प्रणाली (इकोसिस्टम) मा सन्तुलन कायम गर्ने ।
- (ङ) गाउँपालिकाको भौगोलिक विशेषतालाई ध्यानमा राखी यस क्षेत्रका स्थानीय सरोकारवालाहरूसंग सहकार्य गरी वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, र जैविक विविधतालाई कायम राख्न स्थानीय स्तरमा रहेका समग्र प्राणी तथा प्राकृतिक सम्पदाका संरक्षण गर्न तथा यसको दीगो संरक्षण गरी प्रकृति जन्त्य सन्तुलन राखी उपयोग गर्न ध्यान दिने ।
- २) वातावरण स्वच्छताको लागि गाउँकार्यपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका फोहोर मैलाका उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
- ३) गाउँकार्यपालिकाले समय समयमा यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- ४) कार्यपालिकाले गाउँपालिकाभित्र वातावरण संरक्षण तथा प्रदुषण नियन्त्रण गर्न तथा प्रचलित प्रादेशिक तथा संघीय कानून बमोजिम स्वीकृत भएको वातावरणीय मापदण्ड अनुसार गर्नु पर्ने कामहरु प्रभावकारीरूपले कार्यान्वयन गर्न गराउन र प्रचलित मापदण्ड पालना भए नभएका सम्बन्धमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएका योग्यता भएका व्यक्तिलाई वातावरण निरीक्षक नियुक्त गर्न सक्नेछ । त्यस्ता वातावरण निरीक्षकका काम कर्तव्य तथा अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- ५) वातावरण र जैविक विविधताका संरक्षण, भू-स्थिती,वन, जलाधार, पिटल्याण्ड, भरना, खोला नाला लगायत अन्य प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण तथा सरसफाई गरी उचित उपयोग गर्न र फोहोर मैलाजन्य वस्तु नदी नाला वनजङ्गल र जिव जन्तुको बासस्थानलाई असर नहुने गरी उचित व्यवस्थापन गर्न आवश्यक कार्यहरु कार्यविधि वा नियमावली व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- प्रकृतिमैत्री पूर्वाधार विकास सम्बन्धमा :** (१) गाउँकार्यपालिकाले यस क्षेत्रका जैविक विविधताको संरक्षण, जिव जन्तु तथा जडिबुटि र वन जङ्गलको सुरक्षा, ऐतिहासिकता भएका सामाजिक सांस्कृतिक महत्व रहेका नदी नाला, भरना, ताल तलैयाको सुरक्षा कायम गरी प्रकृति मैत्री पूर्वाधार विकास गर्ने पूर्वाधार विकासको रणनीति कायम गर्नेछ, जिव जन्तु प्राणी, वनस्पतीको मिलन रहेको पर्यावरणलाई सुरक्षित बनाई भोटखोलाको प्रचुर जलाधार क्षेत्रको संरक्षण हुने गरी इको सिस्टममा सन्तुलन हुने वातावरण संरक्षणलाई ध्यानमा राखी यस क्षेत्रलाई वातावरणमैत्री, आकर्षक, जिव जन्तु, वनस्पती, नदीनाला युक्त सदाबहार वनजङ्गल रहेको आन्तरिक एव बाह्य पर्यापर्यटकका लागि सुविधायुक्त पैदल मार्ग सहित पैदल मार्गमा सुविधा युक्त चौतारा र पर्यटकीय युक्त स्थानीय वातावरणीय बासस्थान (होम स्टे) बनाई पर्यटन अभिवृद्धि गराउन स्थानीयस्तरमा गुरुयोजना बनाई प्रकृति मैत्री पूर्वाधार विकासका लागि आवश्यक कार्य भोटखोला गाउँपालिकाले गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वाधार विकास गर्दा देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- (क) ट्रेल (पदयात्रा मार्ग)का व्यवस्थापन गर्न तथा पदयात्रा पर्यापर्यटनमा साविकका मार्गहरुलाई स्तरोन्नती गराई सहज यात्रा को वातावरण सिर्जना गर्ने र नयाँ मार्गका खोजी र विकास गर्ने ।
- (ख) पैदलमार्गका रुट तयार गर्दा सम्भव भएसम्म एकरूपता कायम गरी वातावरणमैत्री पैदलमार्ग बनाउने ।

स्थानीय राजपत्र भोटखोला गाउँपालिका

ड : १

संख्या : ६

मिति : २०७८/०३/३१

- १) गाउँपालिकाले पैदल मार्गमा रहेका नदीनाला, खोल्सा खोल्सी र पहराहरूलाई उचित व्यवस्थापन गरी पैदल मार्गमा सहज यात्राको वातावरण बनाउने, यात्राका क्रममा ३० मिनेट यात्राको फरकमा सुविधा युक्त चौतारा निर्माण गर्ने सामान्य खाजा, खाना र बासस्थानहरू (होम स्टे) राख्न स्थानीयहरूलाई प्रोत्साहान गराउने ।
- घ) गाउँपालिकाले आफ्नो स्थानीय तहमा सडक विस्तार गर्दा परापूर्वकाल देखी रहेका प्राकृतिक सम्पदा वनजङ्गल नदीनाला, जडिवुटि जन्य स्थल, जिवजन्तुको बासस्थान रहेको स्थलमा बदलाव नआउनेगरी ठुला यान्त्रीक साधन प्रयोग नहुने गरी प्रकृति जन्य पैदल मार्गहरू नै सहायक सडकका रूपमा विस्तार गर्नेछ । यस्तो पुर्वाधार विकासमा सहकार्यको लागि साभेदारी समेतको सहयोग लिन सक्नेछ ।
- ङ) गाउँपालिकाले गाउँपालिकाक्षेत्रमा पुर्वाधारले भ्याए सम्म प्राथमिक स्वास्थ्य उपचारका लागि प्रत्येक गाउँ वस्तीहरूका लागि आधारभूत प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा पदान गर्ने गरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र/सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइको व्यवस्थापन गर्नेछ ।
- च) गाउँपालिकाले गाउँपालिका क्षेत्रमा हवाई उद्धारका प्रयोजनको लागि आकस्मिक उडान तथा अवतरण गर्न प्रचलित कानूनले तोकेका आधारभूत मापदण्ड पुरा गरी प्रत्येक वडामा १ हेलिप्याडका व्यवस्था गर्ने गरी सहकार्यको खोजी गर्नेछ ।
- छ) गाउँपालिकाले गाउँपालिका क्षेत्रमा पुर्वाधार निर्माण गराई सुचना सञ्चारको आवश्यक व्यवस्था गरी पर्यटनलाई पर्वद्वन गराउन उपयुक्त वातावरण खोजी गर्नेछ ।
- ३) उपदफा (२) बमोजिम गरिने विकास वा निर्माण कार्यमा गाउँपालिका क्षेत्रका वातावरण, जैविक विविधता, पर्यावरण, पारिस्थितिकीय प्रणालीमा कुनै पनि नकारात्मक असर नपुर्‍याउने कुरा सुनिश्चिता गरिनेछ ।
- ४) गाउँपालिका क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको सहभागितामा वा सरकारी सहभागीतामा पर्यापर्यटन विकासका पुर्वाधार निर्माण गर्दा यस ऐन ले व्यवस्था गरेको कानून व्यवस्थाको अधिनमा रही गाउँकार्यपालिकाले तोके बमोजिमका अन्य मापदण्डहरू पुरा गरी पुर्वाधार विकासको निर्माण कार्य हुनेछ ।
- ५) गाउँपालिका क्षेत्रमा निर्माण गरिने घर, गोठ, तथा अन्य भवन वा भौतिक संरचनाहरू निर्माण गर्दा वातावरण मैत्री हुनेगरी यथासम्भव परम्परागत शैलीमा निर्माण गर्नु पर्ने गरी गाउँकार्यपालिकाले आवश्यक मापदण्ड बनाई लागु गर्नेछ ।
- ६) तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक पर्यापर्यटन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
८. जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्र घोषणा गर्ने :
 - (१) गाउँ कार्यपालिकाले गाउँपालिका भित्रका विभिन्न क्षेत्रहरूलाई आवश्यकता र औचित्यका आधारमा जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्र घोषणा गरी यस क्षेत्रका जैविक, सांस्कृतिक सम्पदा र पर्यावरणका संरक्षण गर्न सक्नेछ ।
 - (२) उपदफा (१) बमोजिम घोषणा भएका विशेष क्षेत्र सडक (मोटर बाटो) रहित, प्रदुषण रहित, वातावरणमैत्री, आदिम धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्त्व बोकेका सांस्कृतिक तथा विशिष्ट जैविक विविधतायुक्त प्राकृतिक पर्यापर्यटकीय क्षेत्र हुनेछ ।
 - (३) उपदफा (१) बमोजिम घोषणा भएका विशेष क्षेत्रका व्यवस्थापन र संचालन दफा (६) बमोजिम गठन हुने व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले गर्नेछ ।
 - (४) यस ऐन बमोजिम घोषणा भएका विशेष क्षेत्रको सञ्चालन तथा जैविक विविधता र वातावरणका संरक्षणको लागि गाउँपालिकाले प्रत्येक वर्ष छुट्टै बजेटको व्यवस्था गर्नेछ ।

स्थानीय राजपत्र भोटखोला गाउँपालिका

३ : १

संख्या : ६

मिति : २०७८/०३/३१

परिच्छेद ३

व्यवस्थापन तथा संचालन समिति सम्बन्धि व्यवस्था

व्यवस्थापन तथा संचालन समिति : (१) दफा ५ बमोजिम घोषित विशेष क्षेत्र व्यवस्थापन तथा संचालनका निम्ति देहाय बमोजिमका सदस्यहरु रहने गरी एक व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको गठन हुनेछ :

(क) जैविक विविधता संरक्षण वा पर्यापर्यटन क्षेत्रमा ५ वर्षको अनुभव भएको सो क्षेत्रमा कार्य गर्न रुचि रहेको सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिसमा गाँउ कार्यपालिकाले नियुक्ती गरेका व्यक्ति - अध्यक्ष

(ख) गाउँकार्यपालिकाका सदस्यहरु मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले मनोनित गरेका गाउँकार्यपालिकाको सदस्य एकजना - सदस्य

(ग) सम्बन्धित वडा सदस्य मध्येबाट सम्बन्धित वडा अध्यक्षले मनोनित गरेका सदस्य १ जना - सदस्य

(घ) जैविक विविधता, पर्यावरण, सांस्कृतिक वा पर्यटन क्षेत्रमा सेवारत व्यक्तिहरु मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेका १ जना महिला सहित ३ जना - सदस्य

(ङ) गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृता - सदस्य सचिव

(१) गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यक सहयोग पुऱ्याउनका लागि गाउँपालिकाका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष आमन्त्रीत सदस्यका रुपमा समितिको बैठकमा उपस्थिती रहनेछन् ।

(२) उपदफा (१) र (२) बमोजिमका अध्यक्ष र सदस्यहरु सम्बन्धित गाउँपालिका भित्रका नागरिक मात्र रहनेछन् । तर सदस्य सचिवको हकमा यो व्यवस्था लागु हुने छैन ।

(३) व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले आफ्नो बैठक सञ्चालन विधि आफै निर्धारण गर्नेछ । आवश्यकता अनुसार बैठक तथा अन्य कार्यमा सहभागीताका लागि वातावरण, पर्यापर्यटन, पुर्वाधार लगायतका सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिका व्यवस्थापन सदस्यहरुले प्रत्येक बैठकमा सहभागी भए वापत तोकिए बमोजिम सुविधा तथा भत्ता पाउनेछन् ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम मनोनित भएका समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरुको कार्य अवधि ३ (तीन) वर्षको हुनेछ ।

व्यवस्थापन तथा संचालन समितिका काम कर्तव्य र अधिकार : व्यवस्थापन तथा संचालन समितिका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) विशेष क्षेत्र भित्रको पर्यापर्यटन विकासका कार्ययोजनाहरु निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

(ख) विशेष क्षेत्र भित्रको जैविक विविधता संरक्षणका कार्यहरु गर्ने ।

(ग) विशेष क्षेत्र भित्रको सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका कार्यहरु गर्ने ।

(घ) विशेष क्षेत्र भित्रको पर्यापर्यटनका विकास, जैविक तथा सांस्कृतिक सम्पदाका संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका लागि आवश्यक भौतिक पुर्वाधारहरुका निर्माण गर्ने ।

(ङ) विशेष क्षेत्र भित्रको पर्यापर्यटन विकास, जैविक तथा सांस्कृतिक र सम्पदाका संरक्षण आदि कार्यको लागि अध्ययन अनुसन्धानका कार्यहरु गर्ने गराउने ।

(च) विशेष क्षेत्र भित्रको वनजङ्गल, जलाधार, जलश्रोत, ताल तलैया, झरना, वन्यजन्तु आश्रय स्थलको संरक्षण, जडिवुटि जन्तु स्थलको सुरक्षा र सम्बर्द्धनमा पुर्वाधार विकासका कार्यहरु गर्ने ।

(छ) विशेष क्षेत्र भित्र अव्यवस्थित रुपमा फोहोर फाल्ने, अनुमति बिना प्रवेश गर्ने, अन्य निषेधित कार्यहरु गर्नेलाई कानून बमोजिम कार्यवाही गर्ने ।

स्थानीय राजपत्र भोटखोला गाउँपालिका

मिति : २०७८/०३/३१

: १

संख्या : ६

- (ज) पर्यापर्यटकीय क्षेत्रमा प्रवेश गर्न पर्यापर्यटकहरुलाई प्रवेशपत्र तथा प्रवेश अनुमति प्रदान गर्ने ।
(झ) तोकिए बमोजिम विशेष क्षेत्र सरक्षणका आवश्यक अन्य कार्यहरु गर्ने ।

परिच्छेद ४

कोष व्यवस्थापन तथा संचालन

कोष व्यवस्थापन : यस ऐन बमोजिम घोषणा भएका जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्रको व्यवस्थापन तथा सञ्चालनका लागी समितिको एक छुट्टै कोष खडा हुनेछ । कोषमा रहने रकम र कोष सञ्चालन सम्बन्धि कार्य विधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

विशेष कार्यक्रम संचालन गर्न सक्ने : (१) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले यस ऐनका अधिनमा रहि गाउँपालिका क्षेत्रको सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रको प्रभावकारी व्यवस्थापन तथा सञ्चालनको लागी विशेष योजना तथा कार्यक्रमहरु बनाई स्वीकृतिका लागी गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) गाउँकार्यपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम पेश भएका विशेष योजना तथा कार्यक्रमका सम्भाव्यता एवं प्रभावकारिताको आवश्यकता अध्ययन तथा जाँचबुझ गरी आवश्यक स्वीकृति प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(३) गाउँ कार्यपालिकाले उपदफा (२) बमोजिम स्वीकृत भएका विशेष योजना तथा कार्यक्रमहरुका लागी आवश्यक पर्ने श्रोत तथा साधनहरुको व्यवस्थापन गरिदिन सक्नेछ ।

(४) गाउँकार्यपालिकाले स्वीकृति प्रदान गरेको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिद्वारा संचालित योजना तथा कार्यक्रमहरुका उचित कार्यान्वयन भए नभएका बारे गाउँ कार्यपालिकाले बेला बेलामा निरीक्षण तथा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद ५

विविध

२. **अनुगमन तथा निरीक्षण :** (१) गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिका कार्यहरुको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले यस ऐन बमोजिम कार्य गरेको नपाइएमा मनासिव माफीको समय दिई त्यस्ता कार्य सच्याउन लगाउन सक्नेछ ।

१. **समन्वय गर्ने :** (१) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले गाउँपालिका क्षेत्रको उपभोक्ता समिति, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, सहकारी संस्था लगायत सामुदायिक तथा सामाजिक संघ संस्थाहरु संग उचित समन्वय गरी सहकार्यमा कार्य सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भएका संघ संस्थाका अतिरिक्त व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले पर्यापर्यटन सम्बन्धि विषयमा प्रदेशस्तरमा गठन भएको समिति, उपसमिति वा अन्य सरकारी तथा गैर-सरकारी निकायहरुसंग समन्वय र सम्पर्क गरी सहकार्य राखी कार्य गर्न सक्नेछ । व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले आफ्नो कार्य सम्पादनको सिलसिलामा कुनै अनुमति, सिफारिस आदि लिन पर्ने भए सो समेत लिन पर्नेछ । व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न वडाका वडा कार्यालयहरुको सहकार्य तथा समन्वयमा पर्यटक आवागमन, वासस्थान र यात्रा सुरक्षाका लागी आवश्यक कार्यहरु गर्नुपर्नेछ ।

स्थानीय राजपत्र भोटखोला गाउँपालिका

: १

संख्या : ६

मिति : २०७८/०३/३१

विशेष शर्तहरू तोक्ने : व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले यस ऐन तथा अन्य प्रचलित कानूनका अधिनमा रही सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रको वातावरण, जैविक विविधता, पर्यापर्यटन, भू-स्थिति लगायत अन्य श्रोत र सम्पदाहरूका संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि यस सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रमा पर्यापर्यटकीय उद्देश्यले आउने पर्यापर्यटकहरूको लागि सुरक्षा, बीमा, प्रवेश तथा पर्यटन शुल्क तथा अन्य सुविधाहरूको सम्बन्धमा विशेष शर्तहरू तोक्न सक्नेछ ।

निर्देशन जारी गर्न सक्ने : (१) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले यस ऐनका अधिनमा रहि व्यवस्थापन तथा सञ्चालनका सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) सांस्कृतिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रमा आउने पर्यटक, पथ प्रदर्शक तथा ट्रेकिङ एजेन्सी वा ट्रेकिङ एजेन्सीका सदस्य वा कर्मचारीले उपदफा (१) बमोजिम व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले दिएका निर्देशनहरूको पालना गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दिएका निर्देशन पालना नगर्ने व्यक्तिलाई व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले निर्देशन उल्लंघनको प्रकृतिका आधारमा तोकिए बमोजिम जरिवाना गर्ने वा त्यस्तो व्यक्तिलाई घोषित क्षेत्रमा कुनै कार्य गर्न नपाउने गरी रोक लगाउन वा हुनै कार्य गर्न सक्नेछ ।

अधिकार, प्रत्यायोजन : (१) गाउँ कार्यपालिकाले यस ऐन बमोजिम घोषणा हुने जैविक-सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षित पर्यापर्यटकीय विशेष क्षेत्रको व्यवस्थापन तथा संचालनका लागि आवश्यकता अनुसार आफ्ना अधिकार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) व्यवस्थापन तथा संचालन समितिले आफुलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केहि अधिकार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिका कुनै सदस्यलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

नियम बनाउन सक्ने : यस ऐनका कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउन सक्ने : यस ऐन तथा यस ऐनको अधिनमा रही बनेको नियमावली प्रभेदमा निहित रही ऐनको कार्यान्वयनका लागि गाउँकार्यपालिकाले आवश्यकता कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

थपघट, हेरफेर वा संशोधन : गाउँ सभाले आवश्यकता अनुसार यस ऐनमा थपघट, हेरफेर वा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

यस ऐन बमोजिम हुने : गाउँपालिकाका अन्य ऐनहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि यस ऐनमा लेखिएका कुराहरूको हकमा यसै ऐन बमोजिम कार्यवाही हुनेछ ।

स्थानीय समुदायका अधिकार : यस ऐनमा व्यवस्था गरिएको विषयहरूले स्थानीय आदिवासी जनजातीहरूका वा परम्परागत कार्यहरू गर्नलाई यस ऐनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

बाधा अडकाउ फुकाउ : यो ऐनको प्रयोग गर्ने क्रममा बाधा अडकाउ पर्न गएमा वा राज्यको अन्य कुनै कानून सँग भिन्नमा सो व्यहोरा खुलाई गाउँ कार्यपालिकाले बाधा अडकाउ फुकाउन सक्नेछ ।

करण मिति : २०७८/०३/३१

आज्ञाले

नइन्द्र प्रसाद दाहाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत